

ALVER
KOMMUNE

LOKALE OVERORDNA RETNINGSLINJER FOR TILSKOTSORDNINGA «SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET» (SMIL)

2024-2028

Vedteke 07.02.2024 i utval for Areal, plan og miljø

INNHALD

BAKGRUNN	2
TIDSROM.....	2
MÅL FOR ORDNINGA.....	2
HOVUDMÅL:.....	2
DELMÅL:.....	2
OVERORDNA PLANAR.....	3
KVEN KAN SØKE.....	3
UTFORDRINGAR	3
• AREAL:	3
• BIOLOGISK MANGFALD	3
• KULTURMINNE/KULTURMILJØ	3
• ATTGROING OG AVRENNING	4
• FRILUFTSLIV/TILGJENGE I LANDSKAPET	4
TEMATISKE PRIORITERINGAR 2024-2028	4
• NYE BØNDER.	4
• BIOLOGISK MANGFALD	4
• TILTAK MED GOD MILJØEFFEKT	4
• TILTAK SOM HINDRAR UTSLEPP TIL LUFT.....	4
• FELLESTILTAK.....	4
• TILTAK PÅ SVÆRT VERDIFULLE KULTUR- OG BYGNINGSMILJØ	4
• RESTAURERING AV SMÅHUS OG BYGGVERK KNYTT TIL SÆRMERKTE DRIFTSFORMER.....	5
• TILTAK SOM KAN UTLØYSE TILSKOT FRÅ ANDRE ORDNINGAR	5
• TILTAK SOM BIDREG TIL TILGJENGE FOR ALLMENTA/OPPLEVINGSKVALITET.	5
RETNINGSGJEVANDE SATSAR FOR BEREKNING AV KOSTNAD	6

BAKGRUNN

SMIL-forskrifta, § 8, seier at kommunen skal fastsetje lokale overordna retningslinjer for prioritering av søknadar. Slike retningslinjer skal utarbeidast i dialog med Statsforvaltaren og næringsorganisasjonane i jordbruket lokalt. Førre strategi for tilskotsordninga SMIL (spesielle miljøtiltak i jordbruket) gjekk ut i 2023 og det skal difor lagast ein ny

TIDSROM

Tiltaksstrategien skal gjelde frå 2024- 2028. Lokal SMIL strategi gjelder i utgangspunktet for 4 år om gongen

MÅL FOR ORDNINGA

Formålet med tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremje natur- og kulturminneverdiane i jordbrukets kulturlandskap og å redusere forureininga frå jordbruket, ut over det som er venta gjennom vanlig jordbruksdrift. Retningslinjene er ikkje meint å vere omfattande analysar, men kortfatta skissere det som er viktigast i kommunen ut frå måla med tilskotsordninga.

HOVUDMÅL:

SMIL-strategien skal stimulere til å oppretthalde og utvikle eit ope og variert kulturlandskap. Særskilte verdiar i kulturlandskapet skal takast vare på og skjøttast, god agronomi skal fremjast, og ureining og tap av næringsstoff frå jordbruket skal reduserast.

Frå kommuneplanen: Alver sikrar naturverdiar og naturmangfald, og tek vare på verdifulle kulturlandskap, kulturmiljø og landbruks- og friluftsområde.

Vi skal ta vare på biologiske mangfald og ha eit sterkt jordvern, og aktivt forvalte verdifulle område

DELMÅL:

1. Eit ope og velstelt kulturlandskap
2. Jordbruksareal i aktiv drift
3. God utnytting av beiteareal
4. Utvalde biologiske og kulturhistoriske verdiar i landskapet blir teke vare på og skjøtta
5. Landbruket er klimavenleg og har lite tap av næringsstoff og klimagassar til luft
6. Eit landbruk som er tilpassa eit endra klima
7. Minst mogleg tap av næringsstoff frå landbruket til vassdrag

OVERORDNA PLANAR

- Regionalt miljøprogram for Vestland
- Forskrift om tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket. (SMIL)
- Kommuneplanen

KVEN KAN SØKE

Dei som oppfyller vilkåra produksjonstilskot og avløysartilskot i jordbruket kan søkja. Om det er leigar av landbrukseigedom som søker, så må eigar gje samtykke til gjennomføring av prosjekt eller tiltak etter denne forskrifta og det må føreligge ein skriftleg avtale mellom eigar og leigar av arealet

Det kan ikkje innvilgast tilskot til prosjekt eller tiltak på landbrukseigedom som eigast og drivast av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der ein eller fleire tilskotsberettigta landbrukseigedommar er med.

Søklar må ha gjødslingsplan eller fritak frå kravet om gjødslingsplan og journal over plantevernmiddel om dette blir brukt, samt kart over eigd og leigd jordbruksareal som føretaket disponerer.

Søknad sendes elektronisk via Altinn. Skjema finn ein på landbruksdirektoratets heimesider. Kommunen fastsetjer søknadsfrist.

UTFORDRINGAR

- **AREAL:** Alver er etter målestokken i Vestland fylke, ein stor landbrukskommune. Landbruk er ei biologisk næring, og er heilt avhengig av areal i vid forstand for å kunne fortsette sitt virke.
Vi har mykje myrjord, som gir både fordelar og ulempe ift til drift og klimaendringar. Lokale tiltak i jordbruket må vere tilpassa våre høve. I følgje tal frå søknad om produksjonstilskot har vi ca 18% jordbruksareal ute av drift
- **BIOLOGISK MANGFALD:** Kulturlandskapet er viktig for å ta vare på det biologiske mangfaldet. Kulturmarkene er viktig for den biologiske variasjonen både ved at det her finns mange trua artar og gjennom mangfaldet av vegetasjonstypar dei representerer
- **KULTURMINNE/KULTURMILJØ:** Det er mange kulturminne knytt til jordbruket i kommunen, mellom anna tørrmurar i bygningar, bakkar og steingardar. Mange av desse er i dårleg stand. Steingardar er karakteristiske landskapselement i kommunen. Dei har framleis nyttefunksjon som gjerde og le.
Forskriftsendring i 2015 gjer at det ikkje lenger kan gjevast tilskot til freda bygg. Men her finst det andre søknadsordningar ein kan søke på og kulturavdelinga

i Alver kommune er eit naturleg kontaktpunkt. Det er og eit nært samarbeid med kulturavdelinga i enkeltsaker.

- **ATTGROING OG AVRENNING:** Det er særleg for to kulturmarker det er utfordringar vedkomande attgroing. Det er kystlyngmark og innmarksbeite. Vel så viktig for at landskapet skal halde seg ope og vere velstelt er at jordbruksareala er drenerte og godt hevda. I regnfullt klima som her hjå oss, er krevjande å stelle jorda. På sikt vert jordsmonnet surare og tettare, noko som vil favorisere ugras og gjengroing. Tyngre maskiner kombinert med klimaendringar med meir nedbør på ugunstige tidspunkt i vekstsesonen har resultert i omfattande jordpakking. Saman med ofte utrangert drenering, generelt jordsvinn og fuktigare klima – vert dette ein medisin som er lite høveleg for jordbruket hjå oss. Dette medverkar til at avrenning aukar både frå sjølve gjødslinga, men og fordi plantane vert dårlegare til å ta opp gjødselemne når jorda er i dårleg hevd
- **FRILUFTSLIV/TILGJENGE I LANDSKAPET:** Landbrukets areal kan vere attraktivt både til landbruksverksemd, utbygging av bustadar, anna næringsverksemd, infrastruktur for samfunnet og som grunnlag for friluftsliv. Denne interessemotsetnaden mellom landbruk, friluftsliv og andre samfunnsinteresser kan vere utfordrande og føre til konflikt

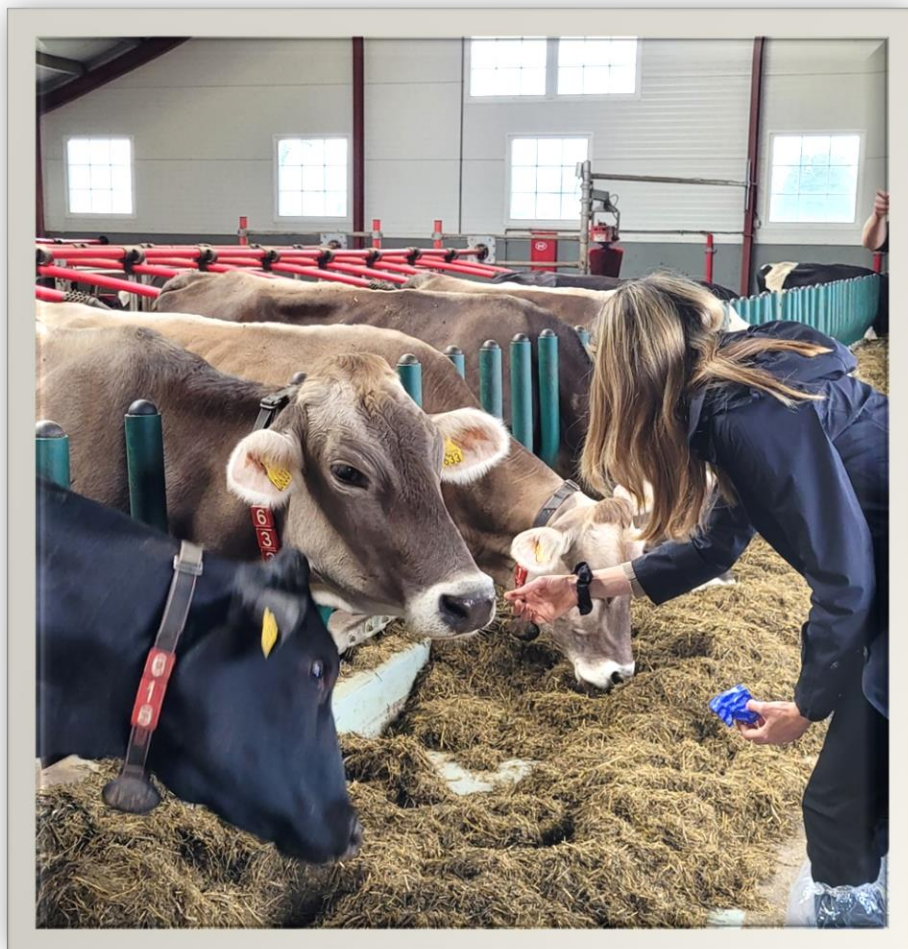
TEMATISKE PRIORITERINGAR 2024-2028

- **NYE BØNDER.** Det er ynskjeleg at nyetablerte bønder skal verta prioritert dei første åra etter overtaking for det er ofte i denne perioden trongen for midlar er størst. Mange overtek gardar som ikkje har vore i drift på ei stund og då er det ofte naudsynt med store investeringar i landskap og bygningar
- **BIOLOGISK MANGFALD, stell og rydding (herunder også inngjerding) av gamal kulturmark/beitemark med særleg vekt på truga landskapstypar som kystlyng og strandeng.** Denne særlege satsinga skal ikkje fortrenge søknadar som gjeld innmarksbeite, men er det knappe middel skal ein prioritere kystlynghei og strandeng dersom det kjem slike søknadar
- **TILTAK MED GOD MILJØEFFEKT,** særleg innan forureining, og som kan medverke til å nå måla i vassforskrifta
- **TILTAK SOM HINDRAR UTSLEPP TIL LUFT** som t.d tak over eksisterande gjødsellager
- **FELLESTILTAK** som kan bidra til betre samarbeid og samhandling i grender med felles utfordringar kring miljøverdiar
- **TILTAK PÅ SVÆRT VERDIFULLE KULTUR- OG BYGNINGSMILJØ.** Restaurering og/eller rydding langs tørrmurar herunder bakkemurar, steingardar, torvhus, potetkjellarar, kanalar m.m.

- **RESTAURERING AV SMÅHUS OG BYGGVERK KNYTT TIL SÆRMERKTE DRIFTSFORMER**
- **TILTAK SOM KAN UTLØYSE TILSKOT FRÅ ANDRE ORDNINGAR** som Norsk Kulturminnefond. Fondet er oppretta for å gje tilskot til verneverdige kulturminne og kulturmiljø. Delfinansiering frå SMIL-ordninga kan verke positivt inn på handsaminga av søknadar til fondet
- **TILTAK SOM BIDREG TIL TILGJENGE FOR ALLMENTA/OPPLEVINGSKVALITET.** Dette kan vere tiltak som stimulerer høve til rekreasjon og friluftsliv i jordbruket sitt kulturlandskap gjennom å leggja til rette for ferdsel til fots og opplevingar. Til dømes rydding og vedlikehald av stiar, eller tiltak som førebygg konflikhtar mellom landbruk og allmenta som sjølvlukande grindar, gjerdeklyv

Det kan i nokon tilfelle vere aktuelt med ei geografisk prioritering fremfor ei tematisk prioritering. Alver kommune er ein stor kommune med skilnader på kva som er dei viktigaste satsingsområda, alt etter kor i kommunen man bur. Men i den mon det kjem inn konkurrerande søknader, bør ein prioritere tiltak som vil vere med å sikre levedyktige bruk, levedyktige grender og tiltak der fleire samarbeider for å oppnå heilskapleg verknad

RETNINGSGJEVANDE SATSAR FOR BEREKNING AV KOSTNAD

Tiltak	Maksimal tilskotssats (prosent) av godkjent kostnadsoverslag	Retningsgjevande satsar for kostnadsoverslag
Biologisk mangfold	50 %	<i>lista med tiltak er ikkje utførmmande</i> Viss du søker om eit tiltak som ikkje er med på lista så vil kommunen vurdere kostnad og tilskotssats ut ifrå opplysningane i søknaden og evt hente inn meir informasjon
Felles tiltak	60 %	Sats vert fastsett etter konkret vurdering frå kommunen i den einkilde sak.
Tilrettelegging for allmenta	50 %	Klopp: Inntil 300 kr/m Bru: Inntil 1 600 kr/stk Gjerdekliv: Inntil 1 500 kr/stk Informasjonstavle: Inntil 1 500 kr/stk Skilt: Inntil 500 kr/stk Rydding/utbetring av sti: Inntil 50 kr/m
Gamal kulturmark	50 %	Restaurering/rydding av gamal kulturmark til innmarksbeite: Inntil 3 000 kr/daa Permanent gjerde: Inntil 1 40 kr/m, inkludert rydding av trasè. Gjerdet må vere tilpassa føremål og dyreslag Ganggrind: Inntil 750 kr/stk Enkel køyregrind: Inntil 1 500 kr/stk Kombinasjonsgrind: Inntil 2 000 kr/stk Hesjing: Inntil 50 kr/m, minimum 40 m hesje. Gjerdeteknologi/klaver, t.d. Nofence: Inntil 2000 kr/pr klave i kostnadsoverslag, maks tilskot 10 000 kr/pr. føretak. <i>Tilskot til Nofence kan i særlege høve vurderast i område med kulturlandskapsverdiar t.d kystlynghei, artsrik beitemark med meir, der det ikkje er mogleg eller ønskeleg med permanent gjerde</i>
Kulturminne, kulturmiljø	50 %	Restaurering av tørrmura bygg: Inntil 1000 kr/m ² Rydding av vegetasjon langs steingardar: Inntil 50 kr/m Rydding av vegetasjon rundt tørrmura bygg: Inntil 500 kr/stk Restaurering av steingard: Inntil 1 000 kr/m.

Restaurering av bygningar	50 %	Potetkjellar, gardflorar, kvernhus eller torvhus m. meir. Vert fastsett etter konkret vurdering frå kommunen i den einssilde sak.
Utslepp til luft, vatn og erosjonstiltak	50%	Oppattmuring/reperasjon av kanalar: Inntil 1 000 kr/m
	35%	Lokk på gjødsekkum: Maks tilskot 150 000 kr. Viss ein får tilskot frå Innovasjon Norge i tillegg, skal total tilskotsprosent frå begge ordningar ikkje overstige 35%
	50%	Reinse- og andre hydrotekniske tiltak som hindrar erosjon og ureining frå landbruket: Vert fastsett etter konkret vurdering frå kommunen i den einssilde sak.

Timesatsar

Manuelt arbeid: 350 kr/time (inkl. motorsag og liknande.)

Arbeid traktor: 600 kr/time

Arbeid gravemaskin: 800 kr/time

Dersom prosjektet krev innleigd fagkompetanse, t.d. restaurering av kulturminne/kulturmiljø og andre tiltak kan kommunen godkjenne andre satsar for kostnadsoverslag. Dette vil bli vurdert ved handsaminga av søknad om tilskot

